

Böckernas tid

Svenska Förläggareföreningen och svensk bokmarknad 1943-2017

Detta är en antologi som publiceras till föreningens 175-årsjubileum i december 2018. Flertalet av bidragsgivarna har disputerat vid Uppsala universitet. Arbetet har pågått sedan sommaren 2016.

Preliminär disposition:

Inledning: Från A-bokhandel till e-böcker (Johan Svedjedal)

Förlagsmarknadens struktur (Ann Steiner)

Bokhandelns struktur (Leif Olsson)

Billigbäckernas förändringar (Gunnel Furuland)

Författarnas villkor och relation till förlagen (Petra Söderlund)

Statistikproblemet (Åsa Warnqvist)

Införandet av fria bokpriser (Johan Svedjedal)

Litteraturstödet (Erik Peurell)

Augustpriset (Jerry Määttä)

Slopandet av bokmomsen (Kristina Ahlinder)

Föreningens inre utveckling (Johan Svedjedal)

[Uppsatserna interfolieras med ”branschkröster” (intervjuer gjorda av Jan-Erik Pettersson)]

Förord

Titeln på denna bok kan verka utmanande – lever vi inte i en tid när läskulturen (och särskilt den tryckta boken) är hotad? Visst är det i en mening så. Det tryckta ordet hade en medialt sett nästan ohotad ställning fram till början av 1900-talet. Därefter har en serie mediala revolutioner ändrat dess ställning: biografifilmen, radion, grammfonen, tv, video – och den digitalisering av samhället som bland annat har förvandlat själva bokmediet, bland annat genom e-böcker och ljudböcker.

Den tryckta boken har sannerligen detroniserats. Numera lever den i ett mångmedialt samhälle. Det innebär konkurrens, men faktiskt också nya möjligheter. Paradoxen är nämligen att boken hela tiden har ingått olika slags allianser med de nya medierna, lärt sig att dra nytta av dem. I själva verket har bokens ställning snarare stärkts under efterkrigstiden: den har rymt långa perioder av bred spridning av folkböcker och kvalitetspocket, utgivningen av nya böcker har ökat starkt, och böcker är snarast enklare att få tag på nu än för några decennier sedan. Även om den tryckta boken delvis lever farligt (de många böckerna riskerar att skymma varandra, samtidigt som den fysiska bokhandeln är pressad), behåller den sin prestige och sin förmåga att nå ut – att ge upplevelser och upplysning genom läsningens kognitiva mirakel. Vi lever fortfarande i en böckernas tid. Och böckerna fortsätter att forma sin tid.

Bakom den här utvecklingen ligger flera faktorer – bokbranschens egen uppfinningsrikedom, marknadskrafternas spel, internationella impulser, en långsiktig statlig kulturpolitik – som är ämnet för denna antologi. Den inleds med ett svep över de stora utvecklingslinjerna och ger sedan översikter av villkor och aktörer på bokmarknaden: förlagen, billigboksserierna, bokhandeln och författarna. Därefter kommer ett antal kapitel om viktiga händelser på marknaden och debatterna kring dem: arbetet för att införa en funktionell statistik, införandet av fria bokpriser 1970, skapandet av litteraturstödet några år senare, skapandet av Augustpriset och dess senare utveckling, kampen för sänkningen av bokmomsen. Allt interfolieras av intervjuer med viktiga personer från den svenska bokbranschen.

Bidragen i boken är av forskare och branschföreträdare. Tillsammans skildrar de en bokbransch, präglad av vitalitet, förändringar och kärlek till bokens möjligheter.